

no izbrane bibliografije in temeljnih znanstvenih literarnih virov tudi nekaj važnih metodoloških navodil in navodila, ki bi učitelju narekovala, kdaj in kako je mogoče glavne misli gotovega spisa uveljaviti v šolski praksi. Še več pa bi pripomoglo mlademu učitelju v njegovem hrepenju po samostojnem znanstveno utemeljenem delu uvedba posebnih pedagoških seminarjev. Ti učiteljski seminarji naj bi bili po vseh važnejših kulturnih središčih ter naj bi iste vodili dobri pedagoški strokovnjaki. Tja naj bi hodili učitelji vežbat v drugem službenem letu svoje metode, utrjevati svoje pedagoško znanje in študirati razna nova pedagoška vprašanja. Posejanje teh seminarjev naj bi dopuščale razne uradno dovoljene ugodnosti. Tudi v drugih strokah učiteljeve uprave naj bi dobivali ti učitelji posebne instrukcije. Po starem načinu polaganja usposobljenostnih izpitov je predpisan tudi pismeni šolski izpit in praktični nastop v določenem razredu. Po osnove nove reforme vse to odpade. To pa je utemeljeno nastopno: pismeni šolski izpit je že odslužil, ker ni nič drugega nego iskanje zopet raznih vrzeli v učiteljevem splošnem znanju. Da bi se pri tem izpitu popisovala kaka učna slika, je sedaj starokopitno, ker nikdar ne moreš tega napisati, kar nosijo še drugi v glavi, ali kar jim je šele treba v glavo vcepiti. Za pismeno nalogo je treba poprej nekoliko priprave, nekoliko več disponiranja in mnogo časa, ki ga pri šolskem pismenem izpitu primanjkuje, posebno, če pišeš v enem pololdnevu 2—3 ali celo štiri naloge. Istotako ima učitelj v popolnoma tujem razredu nesiguren nastop; saj mu je vendar tu vse neznano. Kako naj z veseljem poučuje take

učence, ki jih sedaj vidi prvič v življenju in jih mogoče ne bo videl nikdar več. Tudi otroci niso takega učitelja vajeni in so v prvem času frapirani (posebno, če so poleg učitelja v razredu še drugi učitelji!) ter delajo vse kaj drugega, kakor bi pazili. Vsi ti nedostaki pa gredo na rovaš učiteljevega neznanja. Obe točki, ki odpadeta, prav dobro nadomestuje pismena domača naloga in razgovor o njej.

Kar se pa tiče izpraševalne komisije, je potrebno ugotoviti, da morajo biti njeni člani točno seznanjeni z novimi in najnovejšimi pedagoško-didaktičnimi smernicami. Poleg tega naj bo nekaj članov tudi izbornih pedagoških praktikov iz vrst učiteljskega podzelskih narodnih šol.

Sedaj pa še nekaj o mnenju strokovnjakov. Ta predpis stoji sedaj že skoraj pred uveljavljenjem. Vendar pa imajo nekateri šolski in pedagoški strokovnjaki pomislek v tem, da bodo lahko kandidati pri vršitvi domače naloge sleparili na vse mogoče načine. Saj kandidat lahko potrdi, da je nalogo rešil sam, če jo je prepisal od kakega dobrega prednika in potem vsebino dobro preštudiral in jo utemeljil s pedagoškimi resnicami. Ta pomislek pa zopet odbijajo drugi strokovnjaki tako, da kandidat že zadosti predpisom, ako natančno preštudira pedagoške smernice. Ako se pa zdijo izpraševalni komisiji prevečkrat se ponavljajoči naslovi nalogam, jih ista lahko prekliče in zahteva druge teme ali jih pa določi sama. Poleg tega pa skrbi vsakega kandidata ustni izpit, pri katerem se ugotovi identiteta predložene naloge.

Po »Šolskih reformah«.

## Splošne vesti.

— Izredno posvetovanje upravnega in nadzornega odbora sekcije JUJ ter vseh predsednikov sreskih učiteljskih društev se bo vršilo dne 6. novembra 1932 v Mariboru. Kraj in dnevni red objavimo v prihodnji številki našega lista.

— K dnevu učiteljstva v Mariboru dne 5. novembra priobčujemo za danes vsaj v glavnem sledeči razpored:

Dopoldne: odkritje spominske plošče za službeno šolniku in uredniku »Popotnika« Mihaela Neratu v krčevinski šoli. Nato skupno zborovanje učiteljskih društev Maribor, desni, levi breg, Slov. Bistrica in St. Lenart.

Popoldne: slovesna otvoritev doma in odkritje spominske plošče našim stanovskim vzornikom in dobrotnikom, za katere je zbralo učiteljstvo temeljne kamne. Ob 18. sprejem pevskega zbora JUJ na kolodvoru.

Zvečer ob 20. uri koncert. Pri koncertu nastopi tudi mladoleten umetnik na gosli, Miran, sinko našega tovariša Leopolda Viherja iz Slov. Bistrice, ki je žel s svojimi nastopi v Celju, Pfuju in v Ljubljani naravnost obudovanje.

Četrtnska vožnja je zagotovljena. Banskopu smo zagotovili, da imajo udeleženci pouka prosto. Za prenočišča bo poskrbljeno. Vsekakor pričakujemo, da bodo ta dan zastopana pri otvoritvi prvega Učit. doma vsa društva naše banovine. Podrobnejša navodila priobčimo še pravočasno v stanovskem listu in po potrebi tudi v dnevnikih.

— 5. NOVEMBRA DAN UČITELJSTVA V MARIBORU: SLOVESNA OTVORITEV DOMA, KONCERT NAŠEGA PEVSKEGA ZBORA, GOSPODARSKA RAZSTAVA itd.

— Tovarišice in tovariši, ki delajo usposobljenostni izpit v Mariboru, opozarjamo glede prenočišča in prehrane na penzionat Učit. doma v Mariboru. Več v rubriki »Naša gospodarska organizacija«.

— Obletnica Gortanove smrti. V ponedeljek 17. oktobra so minuli tri leta od onega žalostnega trenutka, ko je bil v predmestju Pulja ustreljen v hrbet Vladimir Gortan. Padla je mlada žrtev istočasno s prvimi jesenskimi listi; Gortan je umrl za idejo, za katero so umirali nešteti naši nacionalni junaki, dati je moral življenje za svoje domoljubje. Ni se mogel odpovedati ljubezni do svoje domovine,

ne, do materinega jezika in do svojega naroda, zato se je moral odpovedati svojemu življenju, ki ga je terjel italijanski fašizem. Ob triletnici Gortanove smrti kličemo tudi mi: »Slava Gortanu!«

»Daj-Damov« avtomat, kot čarodejca aparat za mal denar užitka pričara brez napitka.

— Praktičen izpit za učiteljice gospodinjstvih šol. G. prosvetni minister je predpisal, na podlagi zakona o narodnih šolah, poseben pravilnik o polaganju praktičnega izpita za učiteljice gospodinjstvih šol in tečajev. Izpit se lahko polaga v času od 1. februarja do 1. decembra pred strokovno komisijo na nižji gospodinjstvi šoli v Pančevu. Prošnje je vlagati po službeni poti na prosvetno ministrstvo. Pravilnik vsebuje natančna navodila glede polaganja izpita in pregled snovi, tudi glede načina polaganja izpita. — Učiteljice gospodinjstvih šol in tečajev, ki so že več let zaposlene v teh ustanovah in nimajo praktičnega izpita, ga bodo morale polagati v teku enega leta. Izpit bodo morale polagati tudi učiteljice privatnih gospodinjstvih šol.

— Trboveljska rudarska pevška deca bo absolvirala v nedeljo 23. t. m. popoldne ob 5. uri v veliki dvorani celjskega doma v Celju spored, ki ga je izvajala z velikanskim uspehom preteklo nedeljo v Mariboru in Ptuj. Trud naših tovarišev je bil poplačan — velika Unionska dvorana je bila premajhna; počastili so koncert župan dr. Lipold, škof dr. Tomažič s številno duhovščino, komendant mesta in drugi vojaški dostojanstveniki, predsednik JPS Ipravčeve župe, glasbeniki in druge odlične osebnosti. — Sodoben program je publika sprejela z velikim zanimanjem in še z večjim aplavzom. Mnogo so morali ponavljati, zlasti točke s sopran-solo. Mariborski in ptujski tovariši so se izkazali zelo požrtvovalne, preskrbeli so, da je bila ta idealna deca v obeh krajih gost raznih karitativnih društev, občine in drugih korporacij. Delavstvo je tudi bilo zelo aktivno pri aranžmanu in posetu. Da je še idealnih tovarišev, naj pripomnimo tudi, da je prišla na koncert v Ptuj tovarišica z deo iz daljnje Gor. Lendave, v Maribor pa iz St. Ilje. Mariborski koncert so obiskali namenoma tudi Nemci iz Gradca iz Avstrije. Kakor izveemo, tudi celjski tovariši pripravljajo v nedeljo 23. t. m. lep sprejem in navdušeno delujejo za številni obisk. (Op. ur.) —lč.

— Slavnostna otvoritev in blagoslovitev zlozljivega šolskega odrva v obmejnem Sladkem vrhu. Na naši severni meji smo imeli 2. oktobra 1932. vesel in obenem zgodovinski dogodek. Ta dan se je otvoril v obmejnem Sladkem vrhu ob sinji Muri nov zlozljiv šolski oder, izdelan po načrtu tov. strokovnega učitelja I. Robnika iz Maribora. Pri tej slavnosti se je zbralo preko 200 ljudi, ki so plačali vstopnino, ter tudi kakšnih 50 zastojkarjev. Zastopana je bila tudi vsa šolska mladina. Slavnost sta posetila iz Maribora oba tovariša sreskega nadzornika gg. Ivan Tomažič in Ivan Koropec ter dr. Irgolič kot zastopnik

oblastnega odbora Narodne odbrane iz Maribora. G. sreski načelnik je svojo odsotnost opravičil. Slavnost je otvoril šolski upravitelj K. Jakopec s kratkim nagovorom na domačine in goste, nakar so vsi navzoči začeli Nj. Vel. kralju Aleksandru I. trikratni Z. vijo. — Takoj nato je domači gospod župnik izvršil blagoslovitev z lepim nagovorom ter končal z besedami: »Z vero v Boga za kralja in domovino!« G. sreski šolski nadzornik Ivan Tomažič je poudarjal pomen odra ter častital šolskemu upravitelju k lepemu odru. Dr. Irgolič je sporočil pozdrave Narodne odbrane in generala Maistra, vzpodbujajoč navzoče k uspešnemu narodnemu delu. Sledile so nato deklamacije in petje. — Z velikim zanimanjem so učenci v svojih lepih kostimih pod vodstvom učiteljice Adrijane Racek izvrstno podali. — Za oder je zbral šolski upravitelj Karel Jakopec lepo vsoto 6000 Din in je s tem dnevno najlepše obhajal 10-letnico službovanja na meji. — Darovali so za oder: Ciril Metodova družba 3000 Din, banska uprava 1000 Din, tovarna Sladki vrh 1000 Din, posojilnica pri Mariji Snežni 500 Din, posojilnica pri Sv. Lenartu v Slov. gorah 150 Din, L. Ornik in Pintar & Lenart iz Maribora po 100 Din, ostali dobrotniki 140 Din. Srčna hvala vsem darovalcem, posebno pa Ciril Metodovi družbi za največjo podporo, ki je s tem pokazala, da pravilno razume pomen te obmejne šole. — Oder ima lepe kulise in je tako izdelan, da lahko stoji v razredu ali pa na prostem. Kljub nizki vstopnini je slavnost prinesla 800 Din, kar je za današnje težke čase lepa vsota. Ta slavnost je bila v čisto obmejnem kraju, na katerega naši Nemci kaj ljubosumno gledajo. Pogrešali smo pri tej slavnosti naše novinarje, ki bi morali tudi naši meji polagati več pozornosti. Ako bi se taka slavnost vršila tam preko, bi kar mrgolelo ljudi iz Gradca in novinarji ne bi manjkali. Nemci pač bolje razumejo svoje ljudi na meji, kakor naši nas na naši meji. Je že res, da se je slavnost vršila v prvi vrsti za domačine, a gosti bi v večjem številu s svojo navzočnostjo vliili domačinom več narodnega duha.

— Okrajna kmetijska razstava v Kranju bo v dneh od 22. do 24. t. m. Pri organizaciji razstave je v veliki meri sodelovalo učiteljstvo iz vsega sreza. Poleg drugih oddelkov bo tudi oddelk za osnovni kmetijsko-šolski pouk. V vrsti mnogih predavanj je tudi referat tov. Jos. Lapajneja iz Cerkelja »O dobičkonosnosti in koristi planinske pašče«. Vabimo učiteljstvo, da se v obilnem številu udeleži razstave in pripelje s seboj tudi svoje sosedo.

— Himen. Dne 15. oktobra se je poročil v Celju tov. Elo Čmelj, šol. upravitelj na Prevorju, s tov. Rezko Nagele, učiteljico istotam. Mlademu paru iskreno čestitamo!

Je imo. za moje in za otroke  
'Tempo' živijo na oboki

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR  
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

Jože Župančič, Litija:

## Pred zgodovinskim dnevom v Mariboru.

Razgovor s predsednikom Učiteljskega doma tov. Antonom Hrenom.

Oni dan nas je vabila v svojo sredo Slov. Bistrica. Zadnji, udoben Pullmanov vagon je bil določen za nas Ciril-metodarje, ki smo odhajali zborovat na našo severno mejo. Prav v naglici smo se zbrali Litijani med pestro tovarišijo, ki je pritrzela iz Ljubljane, zato sem tembolj začuden segel v roke tovarišu Antonu Hrenu, šol. upravitelju v Studencih pri Mariboru, ki je imel radi organizacijskih zadev posla v Ljubljani, pa se je domov grede namenil kot vnet vojščak armade CMD na veliko skupščino. Od Zidanega mosta dalje nas je bil že kar lep krog učiteljskih cirilmetodarjev, ki smo seveda načeli raznovrstna stanovska razglabljanja. S tovaršim Hrenom pa sva se kasneje zavrtela le bolj okrog mladega UD v Mariboru. Tako v kupeju, koder je dajalo kolesje privlačen takt in še potem v Bistrici, koder sva ob čaši vinskega soka poželela UD vso srečo, mi je odgovoril na nekatera moja zvedava vprašanja naslednje:

Kdaj bo slavnostna otvoritev našega mariborskega Učiteljskega doma, prvega, ki ga otvarja slov. učiteljstvo?

Slavnostna otvoritev prvega Učiteljskega doma, ki ga je doseglo slovensko učiteljstvo, se bo vršila v soboto 5. novembra t. l. Kakor me poznaš, jaz nisem za parade bodisi katerekoli vrste. Uverjen sem namreč, da tiho, smotreno in vztrajno delo mnogo več doseže, kakor vse lepe in navdušene besede, ki se vedno kmalu pozabijo. — A od mnogih strani — tudi izven učiteljskih — se je podarjalo, da je realizacija UD tako važen dogodek za bodočnost našega stanu, ki ne sme tiho mimo naše javnosti. Občni zbor UD je upošteval te želje in se je izrekel soglasno za slavnostno otvoritev. Jaz kot predsednik pač nisem mogel glasovati proti večini.

Ali ne boste ob tisti priliki spet prikazali našo severno prestolico kot Maribor v jeseni? Katere večje prireditve bodo še v okviru mariborskega tedna?

Casovno je ta slavnost — dne 5. novembra — nekoliko pozna. A smo upoštevali že

ljo mariborskih gospodarskih krogov. Tiste dni se bo namreč vršilo v Mariboru več gospodarskih in zgodovinsko kulturnih prireditev, kakor: razstava sadja, perutnine, čebelarje, poizkušnja vina itd. Zaledje Maribora je znano po svoji sadjereji še preko mej države. Letos n. pr. so kupci sadja v naših krajih ne samo iz sosednje Avstrije in Nemčije, ampak celo iz Holandske in drugih severnih držav. Tudi perutnina slovi. Saj je n. pr. štajerska kokoska znana daleč naokrog. Tudi Ti si menda že kaj slišal o štajerskih — kopunih. Pa samo — slišal, poskusil pa najbrž še ne. (Tov. Hren, le prepričaj me kmalu o tej dobroti.) — O vinu ni treba govoriti. Tiste dni priredi tudi Ipravčeva pevška župa »Besedo« v spomin 70-letnice Čitalnice, ki je imela za Maribor in vse ostale kraje štajerske velik nacionalno in kulturno preporoden pomen. Torej dovolj prireditev, ki so važne in zanimive tudi za učiteljstvo.

Izmed učiteljskih prireditev v okviru tistih dni pa omenjam: skupno zborovanje treh mariborskih učiteljskih društev, kakor tudi svetlenarskega in slovenjebistriškega. Vsa štejajo okrog 500 članov. Zaposlili smo pa tudi ostala oddaljena učiteljska društva mariborskega okrožja, da se udeleže te slavnosti vsaj po deputacijah. Upamo, da bodo tudi naši »Kranjci« pohiteli takrat pogledat naš dom in severno metropolo ob slavnostnih dneh. Primerno bi bilo, da se takrat zbera predsedniki vseh društev naše sekcije k svojemu posvetu. Je menda že sklenjena zadeva. Morda priredi tudi EO ob tej priliki svoj izlet v Maribor. Imamo namreč precej upanja, da bo dovolj ena četrtnska vožnja.

Kdaj ste položili temelje Učiteljskemu domu, kodo je bil med prvimi njegovimi zidarji. Prosim Te, očrtaj mi sodelave, ki imajo zaslug pri realizaciji lepe ideje.

Društvo UD je bilo ustanovljeno 16. julija 1922. Torej praznuje že 10-letnico obstoja in se je letos zaradi večje stabilnosti in praktičnosti po nakupu doma preosnovalo v drugo z omejeno zavezo.

Kdo ga je ustanovil, vprašaš? Mariborski tovariši in tovarišice skupno, dasi sem jaz največ vodil predpriprave, sestavi pravila itd. Na misel ustanovitve takega društva smo prišli menda že prvo leto po prevratu. A imeli smo toliko drugega posla in težkoč, ko smo duhovno ustvarjali naš slovenski Maribor, da se je ustanovitev društva zavlekla.

V prvem društvenem odboru navedem ta imena: Rode Viktor (mešč. šola), Skala Anton (zdaj referent v ministrstvu prosvete), Kožuh Mirko, Bračič Herma (mešč. šola),

Karbaš Fr. (Slov. Bistrica), Majcen Alojz (Selnica), Rajšop Josip (Ormož), Womer Iv. (Muta), Klemenčič Jože (Pobrežje), Bračič Milka, Močnik Peter (Guštanj), Vodenik Tinče, Gorup Jože (Ptuj). Iz tega je razvidno, da smo spočetka skupno delovali z našimi tovariši in tovarišicami iz meščanske šole. Takrat smo imeli še tudi skupno stanovsko organizacijo. Pozneje je dobilo meščanskošolsko učiteljstvo svojo lastno stanovsko organizacijo in je s par častnimi izjemami prenehalo z udeleževanjem pri UD.

Vsi poznamo tisto: vinar do vinarja... kamen do kamna...

Zanima nas pa le vse, kako ste delali vi! Prva leta smo zbirali članarino po 10 Din. Mnogo sreskih društev JUJ je korporativno pristopilo in bilo vse čas včlanjeno, še celo tisto leto, ko smo uvedli na predlog starega idealista tov. Rajšpa 100 Din letne članarine. Omenjam samo nekatera imena teh vzornih društev, n. pr.: ormoško, slovenjebistriško, ptujsko, ljutomersko, mežiško, slovenjegraško, šostanjško in še nekatera druga. Lepe tisočake nam je dalo zbiranje temeljnih kamnov po imenih naših vzornikov: Neratov, Ganglov, Klampferjeve, Tinčeta in Tilke Vodenikove ter Porekarjev. Učiteljska tiskarna nas je že v drugem letu podprla z darom 10.000 Din. Od Dimnikove knjižnice »Peter Veliki Osoboditelj« smo dobili 6000 Din. Tako je v veselje vseh rastele kupček. Videli pa smo, da pridemo kljub temu le prepočasno do potrebne vsote. Začeli smo kapitalček trgovsko obrabiti. Založili smo dva zvezka narodnih pravljic iz Prekmurja, sliko državnega grba in postopoma razne ročne zemljevide, ki so se lepo uveli v naših šolah in nekateri dosegli že več izdaj. Zdaj imamo 7 vrst ročnih zemljevidov v zalogi. Ze lani smo pričeli z izdajo stenskih šolskih slik in smo letos ravnokar izdali spet tri nove. — Gospodarska akcija nam je dala nad dve tretjini premoženja, ki je naraslo koncem lanskega leta na 660.400 Din; polovico suhega denarja, drugo pa v blagu.

Res! Vzorno in na široko zasnovana akcija, ki je izrabila prav vse priložnostne momente. Vendar reci mi z dvema, tremi besedami: glavna zasluga in osrednja sila vašega dela?

Do uspeha je privedlo vztrajno in smotreno delo, ki mora prej ali slej roditi dobroto. Poleg tega smo imeli srečo v nakupom stavbe, ki ni zahtevala nobenih investicij, ampak je bila takoj pripravna za naše namene.

V Ljubljani imamo že tri decenije društvo za zgradbo Uč. doma. Zakaj to

ne more uresničiti dolgoletnih želja? Kje so hibe?

Vprašaš: Kje so hibe ljubljanskega učiteljskega doma? Primerjaj naše delo z njegovim, pa jih — najdeš! Poleg drugega pa manjka tam par vztrajnih delavcev, ki bi ostali več let na krmlu. So pa še druge okolnosti. Uverjen pa sem, da se tudi ljubljanski dom bliža svoji realizaciji.

Zavest skupnosti, ki je bila pri vas že tako močno razvita celo desetletje, je vsekakor dvignila stanovsko moralo po nakupu stavbe. Razpoloženje je zdaj med »štajerci« — da se mu maščujem za »Kranjce« — gotovo vseskozi rožnato. Kraj pa glede prijav s strani stanovalec?

Zanimanje članstva za dom je bilo dokaj razveseljuje in dosti veliko. Dobra tretjina učiteljstva se je odzvala vsaki naši akciji. Samo ob izplačilu razlik na plačah smo prejeli darov ca. 27.000 Din, ker smo akcijo dobro organizirali. Z nakupom stavbe pa sta zrastle ponos in samozavest v naših vrstah. Seveda pa posameznih kritikov-zabavljačev nikjer ne manjka. A ti ne pridejo v poštev! Velika večina našega učiteljstva je dobra in požrtvovalna — dokler le zmore; in če vidi realni cilj pred seboj, pa da pot do njega ni predolga.

Odziv za prijavo gojencev pa ni bil tak, kakor smo ga pričakovali. Vzroki: kljub zagotovili nekateri niso upali, da bomo mogli pričeti s sept.; rajoniranje sprejema gojencev v srednje šole; nekaterim je preskrbnina 500 dinarjev previsoka. Nekateri so zahtevali koedukcijo, katerega pa vsaj izprva ni izvedljiva iz raznih lahko umljivih razlogov. Zopet drugi ne morejo misliti, da bi učiteljstvo ustvarilo in prav uredilo kaj dobrega. Smo pač majhni in bolj in več zaupamo drugim, nego sebi. Pa vse to so začetne težkoče, ki bodo sčasoma same odpadle. Dom si je potreba le ogledati, pa tudi njegov notranji ustroj in zrušili se bodo vsi predsodki!

Prosim Te, dragi mariborski Tone! Še končno vprašanje. In načrti za prihodnje dni?

V naravi človeka je, da stremi vedno višje in višje. Zato tudi pri našem domu še ni konec dela in žrtve. Saj smo šele v začetku. Najrajši bi ta dom prepustili hčerkan učiteljstva, ki so v marsikaterem oziru še bolj potrebne dobrega varstva nego fantje. — Za fante pa bi dobili drugega. Mogoče se bo dala uvesti koedukacija. Vse to in še marsikaj pa bo pokazala bodočnost. Za sedaj je glavno, da imamo vsaj nekaj. In to nam nudi mnogo možnosti do nadaljnjega razvoja!